

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Lech Walentynowicz

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa Agencji Nieruchomości Rolnych - Oddział Terenowy w W.
przeciwko R. S., G. S., M. S. i U. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 kwietnia 2005 r.,
kasacji strony powodowej od postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 25 maja 2004 r.,
sygn. akt I ACz (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 25 maja 2004 r. oddalił zażalenie na postanowienie o odrzuceniu pozwu, podzielając stanowisko Sądu Okręgowego, który uznał, że zawarty w umowie łączącej strony zapis na sąd polubowny jest skuteczny. Sąd Apelacyjny podkreślił, że zakres udzielania pełnomocnictw przez Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w dacie zawarcia umowy zawierającej zapis na sąd polubowny określony został w § 22 – 24 statutu Agencji. Statut ten nadany został Agencji rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 marca 1992 r. w sprawie nadania statutu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, dalej jako „rozporządzenie z dnia 16 marca 1992 r.” (Dz. U. Nr 24, poz. 104 ze zm.) wydanym na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 464 ze

zm.) i są to uregulowania szczególne w stosunku do art. 98 k.c. Według tego statutu dyrektorzy Oddziałów Terenowych Agencji działają na podstawie pełnomocnictw ogólnych, a jedynie w sprawach opisanych w § 23 i 24 statutu wymagane jest udzielenie pełnomocnictwa szczególnego. Wśród takich spraw nie została wymieniona czynność prawna jaką jest umowa o poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (zapis na sąd polubowny). Dyrektor Oddziału Terenowego Agencji w W. mógł zatem – w ramach udzielonego mu pełnomocnictwa ogólnego – zawrzeć umowę przewidującą zapis na sąd polubowny.

We wniesionej od tego postanowienia kasacji powodowa Agencja podniosła zarzut naruszenia art. 98 k.c. i § 22-24 w zw. z § 27 statutu Agencji przez błędną ich wykładnię polegającą na uznaniu, że Dyrektor Oddziału Terenowego Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa mógł skutecznie na podstawie pełnomocnictwa ogólnego udzielonego przez Prezesa Agencji dokonać zapisu na sąd polubowny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Niezależnie od przyjętej kwalifikacji zapisu na sąd polubowny (czynność materialnoprawna, czynność procesowa, czynność o charakterze mieszanym, umowa *sui generis*) w każdym wypadku, w zakresie nie unormowanym w art. 697 i 698 k.p.c., do zapisu na sąd polubowny dopuszcza się stosowanie (bezpośrednie ewentualnie "subsidiarne") przepisów kodeksu cywilnego. Do pełnomocnictwa obejmującego umocowanie do uczynienia zapisu na sąd polubowny mają więc zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego o przedstawicielstwie (art. 95 -109 k.c.).

W najnowszych wypowiedziach w doktrynie oraz w judykaturze kwestionuje się prezentowane wcześniej stanowisko, że do udzielenia pełnomocnictwa do uczynienia zapisu na sąd polubowny nie jest wystarczające pełnomocnictwo ogólne, ale potrzebne jest pełnomocnictwo szczególne.

Artykuł 98 k.c. – w przeciwieństwie do art. 95 k.z. - nie rozstrzyga, czy czynienie zapisów na sąd polubowny jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu. Dopiero uznanie, że uczynienie zapisu na sąd polubowny jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu, uzasadniałoby przyjęcie, że do umocowania do dokonania tej czynności nie wystarcza pełnomocnictwo ogólne. Ponieważ ustawa nie wymaga pełnomocnictwa do uczynienia indywidualnie określonego zapisu na sąd polubowny (pełnomocnictwa szczególnego), wystarczałoby pełnomocnictwo obejmujące umocowanie do czynienia zapisów na sąd polubowny (pełnomocnictwo rodzajowe).

Dla rozstrzygnięcia o zasadności kasacji nie jest jednakże potrzebne ustalenie, czy uczynienie zapisu na sąd polubowny - w każdej sytuacji, czy też w konkretnym przypadku - jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu. Kwestia udzielania pełnomocnictw przez Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa uregulowana jest bowiem odrębnie i w oderwaniu od podziału czynności prawnych na czynności zwykłego zarządu i czynności przekraczające ten zakres.

Stosownie do art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 57, poz. 299 ze zm.) Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa kieruje Prezes i reprezentuje ją na zewnątrz. Udzielaniu przez Prezesa Agencji pełnomocnictw dyrektorom oddziałów terenowych poświęcony jest dział III statutu Agencji. Statut ten, jako nadany rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 marca 1992 r. w sprawie nadania statutu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 24, poz. 104 ze zm.), wydanym na podstawie art. 7 ust. 1 wymienionej wyżej ustawy, stanowi akt prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 ust. 1 Konstytucji RP). Paragraf 22 statutu stanowi, że prezes Agencji może udzielać dyrektorom oddziałów terenowych pełnomocnictw ogólnych do dokonywania wszelkich czynności prawnych, z zastrzeżeniem § 23. Paragraf 23 wymienia w pięciu punktach czynności prawne, które wymagają odrębnego pełnomocnictwa. Według § 24 Prezes Agencji może udzielić odrębnego pełnomocnictwa do dokonywania poszczególnych czynności prawnych również w sprawach, o których mowa w art. 27 ustawy. Sformułowania użyte w § 23 i 24 statutu oznaczają, że przepisy te wymieniają czynności, do dokonywania których nie jest wystarczające pełnomocnictwo ogólne, ale wymagane jest "odrębne pełnomocnictwo do dokonywania poszczególnych czynności prawnych", a zatem pełnomocnictwo szczególne. Czynności prawne wymienione w tych postanowieniach statutu oznaczone zostały według ich rodzaju i nie ma wśród nich czynności polegającej na czynieniu zapisów na sąd polubowny. Należy zauważyć że są to czynności wykonywane w ramach ustawowych zadań Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, wyróżnione ze względu na wartość ich przedmiotu i ich znaczenie gospodarcze. Do czynności tych nie zostały zaliczone niektóre czynności tradycyjnie uznawane za czynności przekraczające zakres zwykłego zarządu jak np. sprzedaż nieruchomości, jeżeli jej powierzchnia nie przekracza 50 ha (§ 23 pkt 1), czy wydzierżawienie nieruchomości, jeżeli jej powierzchnia nie przekracza 500 ha (§ 23 pkt 3).

Zakres regulacji dotyczącej udzielania pełnomocnictw przez Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa zawartej w § 22-24 statutu Agencji odpowiada zakresowi regulacji objętej art. 98 k.c. Jednakże treść tej regulacji wskazuje, że jest to uregulowanie inne. Jako zawarte w przepisach szczególnych w stosunku do przepisu art. 98 k.c., wyłącza jego zastosowanie. Zresztą wynika to z § 27 statutu, który stanowi, że w sprawach nie uregulowanych statutem do udzielania pełnomocnictw mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego o przedstawicielstwie. W zakresie regulacji objętej § 22-24 statutu nie ma więc zastosowania art. 98 k.c. Pogląd taki wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 1143/00 (LEX nr 53286) należy podzielić. Wbrew stwierdzeniom przedstawionym w kasacji stanowisko to nie pozostaje w sprzeczności z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., III CZP 8/02, (OSNC 2002, nr 11, poz. 133), zgodnie z którą pełnomocnictwo ogólne nie jest wystarczające do sporządzenia zapisu na sąd polubowny. Powołana uchwała podjęta została w następstwie dokonanej wykładni i analizy przepisów kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie i stanowi odpowiedź na ogólnie przedstawione zagadnienie prawne „Czy sporządzenie przez pełnomocnika zapisu na sąd polubowny możliwe jest tylko w razie udzielenia przez mocodawcę pełnomocnictwa szczególnego (art. 98 zdanie drugie k.c.)”.

Powyższe rozważania prowadzą do konkluzji, według której do umocowania dyrektora oddziału terenowego Agencji Rolnej Skarbu Państwa przez jej Prezesa do uczynienia zapisu na sąd polubowny wystarczające jest pełnomocnictwo ogólne. Należy dodać, że uregulowanie prawne, z którego wynika to stwierdzenie, odpowiada potrzebom obrotu gospodarczego w którym uczestniczy Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa i jest zgodne z wypowiedziami wyrażonymi w piśmiennictwie z powołaniem się na praktykę sądów w niektórych krajach, co do braku potrzeby udzielania pełnomocnictwa szczególnego do uczynienia zapisu na sąd polubowny w sytuacji, gdy pełnomocnik legitymuje się pełnomocnictwem ogólnym, obejmującym dokonanie czynności, w związku z którą spory mogące powstać w przyszłości strony poddają pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

Z przytoczonych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. 2005 r. Nr 13, poz. 98).